

HRVATSKI SABOR

Klasa: 021-12/09-08/11

Urbroj: 65-09-05

Zagreb, 25. studenoga 2009.

ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA HRVATSKOGA SABORA

PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA RADNIH TIJELA

Na temelju članka 192. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Izvešće povodom Interpelacije o radu Vlade Republike Hrvatske, o ulozi Vlade Republike Hrvatske na stvaranju uvjeta za smanjenje nelikvidnosti u sustavu*, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavila Vlada Republike Hrvatske, aktom od 21. studenoga 2009. godine.

Za svoje predstavnike koji će u vezi s iznesenim Izvešćem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Ivana Šukera, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra financija, dr. sc. Zdravka Marića, državnog tajnika Ministarstva financija, mr. sc. Ivicu Mladinea, državnog tajnika Ministarstva financija i ravnatelja Porezne uprave, te mr. sc. Krešimira Dragića i Stanka Kršlovića, ravnatelja u Ministarstvu financija.

PREDSJEDNIK

Luka Bebić

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 300-01/09-03/01

Urbroj: 5030105-09-2

Zagreb, 21. studenoga 2009.

REPUBLIKA HRVATSKA
61 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 25-11-2009		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
021-12/09-08/15	65	
Uredžbeni broj:	Pril.	Vrij.
50-09-04	-	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

Predmet: Interpelacija o radu Vlade Republike Hrvatske, o ulozi Vlade Republike Hrvatske na stvaranju uvjeta za smanjenje nelikvidnosti u sustavu – Izvješće Vlade Republike Hrvatske

Na temelju članka 192. Poslovnika Hrvatskog sabora, Vlada Republike Hrvatske, povodom Interpelacije o radu Vlade Republike Hrvatske, o ulozi Vlade Republike Hrvatske na stvaranju uvjeta za smanjenje nelikvidnosti u sustavu, daje sljedeće

IZVJEŠĆE

Prije svega važno je naglasiti genezu i osnovne uzroke koji su velikim dijelom utjecali na negativna gospodarska kretanja, te likvidonosne probleme u hrvatskom gospodarstvu.

U tom smislu, Vlada Republike Hrvatske ističe kako se globalna financijska kriza odrazila negativno na cijelu svjetsku ekonomiju, pri čemu je došlo do narušavanja svjetskih financijskih tokova koju je pratio propast niza velikih i značajnih financijskih institucija uz drastičan rast nezaposlenosti, usporavanje svih svjetskih gospodarstava, zaustavljanje financijskih tokova i utjecaja na ekonomska kretanja.

Posljedice globalne financijske krize imaju značajan utjecaj na male i otvorene ekonomije poput Hrvatske, a što se ogleda kroz smanjenje potražnje prije svega izvozno orijentiranih dijelova gospodarstva, ali i smanjenja opsega proizvodnje. Na taj način smanjuje se priljev kapitala i promjene u okviru bilance plaćanja, a što se odražava i kroz probleme u upravljanju likvidnošću gospodarskih subjekata.

U prilog raspravi, te jasnoj argumentaciji problema nelikvidnosti iznijetih u predmetnoj interpelaciji treba istaknuti primjer velikih svjetskih ekonomija. Naime, kako bi spriječile urušavanje svojih gospodarstava, mnoge velike ekonomije poput SAD, Japana, Europske unije, donijele su niz mjera koje se oslanjaju na utiskivanje svježih novčanih sredstava (različiti programi pomoći središnjih banaka tiskanjem novca i dodatnim zaduživanjima koje se mjere u trilijunima dolara) namijenjenih prije svega spasu financijske industrije, ali i izravnih transfera velikom broju kompanija koje su se suočile s nepremostivim problemima koje su rezultat drastičnog pada ekonomske aktivnosti.

Izravno utiskivanje novčanih sredstava uz izravne državne intervencije pojedinim gospodarskim subjektima velikim dijelom je suprotno principima tržišnog natjecanja koje je jedno od načela tržišne ekonomije i globalne trgovinske razmjene. Znači oporavka nakon ovakvih aktivnosti sa sobom nose i niz rizika povezanih uz bujanje budžetskih deficita, ali i prisutnim inflatornim pritiscima zbog povećanja količine novčanih sredstava izravno od strane središnjih banaka. Takva praksa može predstavljati ozbiljan izazov u smislu stvaranja uvjeta dugoročnom i održivom razvoju cijele svjetske ekonomije.

U tom kontekstu i određenju principa za spas nacionalnih ekonomija ne mogu se razmatrati na isti način djelovanja malih i otvorenih ekonomija. Naime, male i otvorene ekonomije zbog ograničene dostupnosti kapitala ne mogu primijeniti koncept prethodno iznijetih mjera koje su primijenile vodeće svjetske ekonomije.

Vlada Republike Hrvatske s nastupanjem globalne financijske krize nastojala je održati otvoreni dijalog kako sa središnjom bankom, tako i s ostalim akterima, a prije svega s poslodavcima i socijalnim partnerima.

S nastupanjem globalne krize, Republika Hrvatska uspjela se obraniti od prvih udara financijske krize u drugoj polovici 2008. godine. Hrvatski bankarski, odnosno ukupni financijski sustav pokazao se stabilnim, a pravilnim odlukama i sinergijskim djelovanjem Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske narodne banke izbjegnute su financijske turbulencije koje su zahvatile mnoge zemlje diljem svijeta. Poduzete su konkretne mjere koje uključuju povećanje razine osiguranih štednih uloga sa 100 tisuća na 400 tisuća kuna, stvaranje Stabilizacijskog fonda od strane nebankovnih financijskih institucija, te mjere Hrvatske narodne banke usmjerene na osiguranje likvidnosti. Sve ove mjere djelovale se u suglasju s trajnim mjerama usmjerenim na stabilnost hrvatskoga gospodarstva koje razumijevaju adekvatnu kombinaciju fiskalne i monetarne politike, postignuti razvoj financijskih tržišta te zakonodavno uređenje financijskog sektora u skladu s najboljom svjetskom praksom.

Prelijevanjem financijske krize na realni sektor, Vlada Republika Hrvatske je pravodobno i na adekvatan način djelovala s ciljem ublažavanja negativnih posljedica krize. Tako je 26. ožujka 2009. donijela paket antirecesijskih mjera u svrhu očuvanja makroekonomske stabilnosti i ostvarenja uvjeta za ekonomski oporavak u 2010. godini.

Osnovni prioritet u izmijenjenim makroekonomskim uvjetima, kada postoje ograničene mogućnosti financiranja, je održati stabilnost i likvidnost sustava. Tako je Vlada tijekom 2009. godine predložila, a Hrvatski sabor usvojio, tri rebalansa državnog proračuna u okviru kojih su postignute značajne uštede, ali i uvedeni novi izvori prihoda. Upravo je takav smjer fiskalne politike pridonio stabilnosti i održivosti proračuna te likvidnosti javnih

financija, a time i cjelokupnog sustava. Dva uspješna izdanja euroobveznica od 750 milijuna EUR-a i 1,5 milijarda dolara na međunarodnom financijskom tržištu također su doprinijela likvidnosti gospodarskog sustava. Naime, država je svoje potrebe za financiranjem velikim dijelom ostvarila oslanjajući se na inozemne izvore i time otvorila dodatni prostor za financiranje privatnog sektora na domaćem tržištu, što zasigurno ima učinka na njegovu likvidnost.

Imajući u vidu iznijete napore koje je poduzela Vlada Republike Hrvatske može se konstatirati kako je očuvan financijski sustav od moguće kontaminacije uslijed globalne financijske krize. Od početka drugog polugodišta s aspekta likvidnosti na financijskom tržištu, odnosno novčanom tržištu, može se reći kako je likvidnost kreditnih institucija zadovoljavajuća, a ovog trenutka može se govoriti i o značajnim viškovima likvidnosti, a čemu svjedoče iznimno niske kamatne stope na novčanom tržištu. Može se očekivati da će se ovakvo stanje likvidnosti u konačnici pozitivno odraziti na gospodarske subjekte u povećanju kreditne ponude. Vlada Republike Hrvatske ne može utjecati na samostalne odluke i poslovne politike kreditnih institucija. U tom smislu, Vlada Republike Hrvatske očekuje postupno popuštanje dosadašnje rigidnije kreditne politike koju je pratila značajna kreditna kontrakcija na razini cijelog sustava. Naime, konstantni i značajni viškovi likvidnosti u bankovnom sustavu u svojoj naravi nisu sukladni općim načelima i konceptu poslovnih politika depozitnih, odnosno kreditnih institucija.

Na posljetku, posebno valja naglasiti činjenicu da državni proračun podmiruje sve svoje obveze u predviđenim rokovima te se obveze kao što su plaće, mirovine, roditeljske naknade, povrati PDV-a poduzetnicima i ostale redovito izvršavaju.

U tekstu Interpelacije se između ostalog navodi kako „...5 velikih državnih poduzeća (HEP, HAC, HC, HŽ, INA) i državni proračun značajno utječu na likvidnost sustava. Prema nekim procjenama 20 velikih državnih poduzeća ima nepodmirenih oko 11 mlrd kuna.“. Isto je opredmećeno u obliku Zaključka predložene Interpelacije Vladi Republike Hrvatske.

U nastavku se iznosi očitovanje na dio Interpelacije koji se odnosi na javna poduzeća.

Iznijeta tvrdnja u Interpelaciji ne odgovara činjeničnom stanju, te se u tom smislu daje cjeloviti prikaz mjera koje je poduzela i poduzima Vlada Republike Hrvatske, a koje su šire i sveobuhvatnije od onih koji se izlažu/predlažu u predmetnoj Interpelaciji.

Provođenjem antirecesijskih mjera, a posebice dio koji se odnosi na racionalizaciju poslovanja javnih poduzeća, te osiguranje likvidnosti javnih poduzeća posredno se utječe i na druge gospodarske subjekte, prije svega postizanjem zadovoljavajuće razine urednijeg servisiranja svih obveza, što će utjecati na daljnje jačanje pozicije javnih poduzeća.

U tom smislu poduzeto je niz mjera i aktivnosti kojima je cilj ostvariti stabilnost poslovanja javnih poduzeća. U okviru toga, intencija je odrediti prihvatljiv okvir za rokove plaćanja obveza javnih poduzeća unutar 60 dana, te ostvariti štednju na svim razinama. Mjere se isto tako odnose i na poboljšanje upravljanje likvidnošću i naplatu potraživanja svakoga pojedinog javnog poduzeća, čime se nastojalo djelovati na ukupnu politiku upravljanja likvidnošću.

Učinjenim naporima i aktivnostima te kontinuiranim praćenjem poslovanja javnih poduzeća u razdoblju od usvajanja mjera Vlade Republike Hrvatske u ožujku do kraja kolovoza 2009. godine, ostvareno je gotovo 73 posto planiranih ušteda na godišnjoj razini (oko 1,13 mlrd kuna), a što je jedna od osnovnih pretpostavki stvaranju optimalnih uvjeta za upravljanje likvidnošću javnih poduzeća.

Nadalje, a u smislu mjera koje poduzima Vlada Republike Hrvatske treba istaknuti kako preliminarni podaci za prvih osam mjeseci 2009. godinc ukazuju na pozitivne pomake koji se ogledaju u rastu prihoda, ali i dobiti, te ukazuju na činjenicu kako su mjere Vlade Republike Hrvatske imale povoljan utjecaj na poslovanje javnih poduzeća.

S gledišta ostvarivanja zadovoljavajuće razine likvidnosti, posebice treba istaknuti kako se razdoblje plaćanja obveza prema dobavljačima promatranih javnih poduzeća u prosjeku kreće oko 57 dana, te je u tom smislu primjetno poboljšanje u odnosu na početak 2009. godine. Pritom treba naglasiti da se pojavljuje određeni broj javnih poduzeća koja odstupaju od prosjeka, a što će se daljnjim mjerama nastojati staviti u prihvatljive okvire. Isto tako, treba napomenuti kako neka od javnih poduzeća, a u skladu s ugovorima prema dobavljačima, određuju rokove plaćanja koji su usuglašeni s poslovnim partnerima, te su određeni u razdoblju i iznad 60 dana, što nije u suprotnosti s pozitivnim zakonskim propisima koji uređuju ovo područje.

Provedba mjera racionalizacije i pažljivije upravljanje troškovima unutar javnih poduzeća pozitivno se odražava na financijske pokazatelje. Tome u prilog govori činjenica kako je u prvih osam mjeseci ove godine zabilježen brži rast prihoda od rashoda, tako da su ukupni prihodi promatranih javnih poduzeća porasli 4 posto u odnosu na ostvarenje u prvih osam mjeseci 2008. godine, uz sporiji rast rashoda (2 posto).

Rezultat toga je i rast dobiti kojega, prema nekonsolidiranim podacima, ostvaruje 12 javnih poduzeća koja su poslovala s dobiti u ukupnom iznosu od 688,9 mln kuna, što predstavlja rast od 31 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Pritom je važno istaknuti kako su ukupne dospjele i nepodmirene obveze na kraju kolovoza 2009. godine iznosile 3,2 mlrd kuna.

Vlada Republike Hrvatske prati stanje likvidnosti javnih poduzeća u rokovima kraćim od predloženih u predmetnom tekstu Interpelacije. Naime, iznijeti podaci iz Interpelacije o nepodmirenim dugovanjima navedenih javnih poduzeća ne odgovaraju stvarnom i činjeničnom stanju i prema preliminarnim podacima za prvih osam mjeseci 2009. godine.

Uz navedeno posebno treba istaknuti kako će rješavanje problematike dugovanja INA-e na osnovi javnih davanja do kraja godine pozitivno utjecati i na ovu stavku poslovanja, te se očekuje kako će se u četvrtom tromjesečju ona i smanjiti, tako da ne bi trebala značajnije odstupati od podataka za promatrano razdoblje prošle godine.

U vezi sa određenjem optimalnog upravljanja likvidnošću javnih poduzeća, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je istovremeno zabilježen porast potraživanja koja su velikim dijelom generirana iz potraživanja prema INA-i. Rješavanjem dugovanja ovoga trgovačkog društva značajno će se poboljšati stavka dospjelih obveza u području poslovanja javnih poduzeća i na potražnoj strani. Time će se poboljšati likvidonosna pozicija javnih poduzeća, što je i krajnji cilj mjera i aktivnosti Vlade Republike Hrvatske opredmećene u nekoliko zaključaka i odluka donesenih od početka 2009. godine.

Upravljanje likvidnošću s ekonomskog gledišta ovisi, kako o unutarnjim, tako i o vanjskim čimbenicima, te se u tom smislu provodi niz mjera i aktivnosti koje se odnose na obveze uprava i nadzornih odbora javnih poduzeća. Vlada Republike Hrvatske u tom smislu redovito i na mjesečnoj razini prati sve aspekte poslovanja javnih poduzeća i donosi mjere koje će dodatno osnažiti položaj javnih poduzeća u razdoblju distorzija na tržištu, uzrokovanih globalnim poremećajima.

U tom smislu, Vlada Republike Hrvatske ističe kako iznijeti prijedlog, koji je sastavni dio zaključka predložene Interpelacije, ona prati u još kraćim vremenskim razmacima.

Redovitim praćenjem poslovanja javnih poduzeća, te promjenama koje se događaju u ovom području, Vlada Republike Hrvatske razmatra i dodatne mjere koje su usmjerene eliminiranju svih uočenih nedostataka.

U skladu s iznijetim, a kako bi ojačali postojeće mjere u području javnih poduzeća, početkom rujna 2009. godine usvojen je Zaključak kojim se uprave i nadzorni odbori javnih poduzeća u razdoblju od 2010. do 2012. godine obvezuju na daljnju provedbu mjera usmjerenih na:

- racionalizaciju poslovanja i daljnje uštede,
- uvođenje dodatnih mjera optimalizacije poslovnih politika i procesa,
- planu upravljanja netehnološkim cjelinama,
- analizu učinkovitosti subvencija, te
- smanjenje bruto plaća za 10 posto, te pregovore o kolektivnim ugovorima.

Nadalje, u smislu jačanja mjera gospodarske politike uspostavljenjem središnjeg tijela za javne nabave dodatno će se pojačati kontrola postupanja po svim segmentima i obveznicima javnih nabava, pa tako i u postupanju u okviru javnih poduzeća.

Kako bi djelovali pozitivno na gospodarska kretanja ne samo s gledišta javnih poduzeća, poduzimat će se i daljnji naponi i mjere s gledišta gospodarske politike Vlade Republike Hrvatske, koje će se odnositi i na izmjene zakonskog okvira, a posebice u pogledu zaštite vjerovnika, te će se u tom smislu stvoriti okvir za transparentno i odgovorno ponašanje svih osoba koje su vlasnici poduzeća, odnosno obavljaju funkcije predsjednika i/ili članova nadzornih odbora. Pritom je važno istaknuti kako su sve mjere i aktivnosti jasno usmjerene na postizanje učinkovitog i efikasnog upravljanja poslovnim procesima u javnim poduzećima, a koja je određena i u odgovornosti postupanja članova upravnih i nadzornih odbora javnih poduzeća.

Vežano uz gore iznijeto, a uzimajući u obzir namjere u Interpelaciji, te pozivanje na predmetnu Direktivu EU o plaćanjima, Vlada Republike Hrvatske istiće kako u svojoj naravi predmetna Direktiva daje svojevrsne naputke koji bi unificirali postupanje u zemljama Europske unije, a odnose se na plaćanja između poduzetnika, te između poduzetnika i države. Predmetnim prijedlogom sadržanom u Zaključku Interpelacije treba navesti kako su odredbe predmetne direktive u načelu sadržane u odredbama zakonskih propisa o obveznim odnosima, Zakona o proračunu, te odredbi propisa o javnoj nabavi. Unatoč iznijetom, Vlada Republike Hrvatske razmotrit će sve zakonske mogućnosti i eventualno određenje okvira koji bi na jasniji način definirao obveze i prava vjerovnika u poslovnim odnosima.

Odlukama i Zaključcima Vlade Republike Hrvatske jasno je određena uloga i odgovornost predsjednika i članova uprava, odnosno nadzornih odbora, u pogledu izvršavanja zadanih ciljeva. U predmetnim aktima Vlade Republike Hrvatske jasno se navodi kako su uprave i nadzorni odbori zaduženi za provedbu tih ciljeva putem stalnog nadzora pri čemu su primjetni pozitivni pomaci u smislu ispunjavanja ciljeva koje je Vlada Republike Hrvatske navela u okviru antirecesijskih mjera.

Uzimajući u obzir navedene činjenice i provedene mjere Vlade Republike Hrvatske, ostvareni su pozitivni pomaci u prvih osam mjeseci ove godine. Sukladno tome, u području poslovanja javnih poduzeća, a u skladu s važećim zakonskim propisima, primjereno i dostatno se utječe na daljnje stabiliziranje gospodarskih prilika koje se odnose na javna poduzeća, te trgovačka društva u kojima Republika Hrvatska ima većinsko vlasništvo.

U predmetnoj Interpelaciji navode se podaci koji prema navodima podnositelja interpelacije ukazuju na mogućnost potpunog kolapsa u platnom prometu pri čemu se istiće kako je gotovo 70% pravnih osoba nelikvidno zbog obveza nepodmirenih više od godinu dana, te se između ostalog navodi kako je potrebno provesti dodatnu fiskalnu konsolidaciju prije svega, a kako se iznosi jačanjem discipline u financijskom sustavu.

Vežano uz iznijeto i uz prijedlog zaključka ove Interpelacije, Vlada Republike Hrvatske istiće kako slijedi.

Prije svega s gledišta iznijetih prijedloga sadržanih u predmetnoj Interpelaciji, a koji se odnose na ukupne nepodmirene obveze i blokade gospodarskih subjekata, treba istaknuti kako je pitanje insolventnosti prisutno dugi niz godina u Republici Hrvatskoj i nije noviji fenomen koji se događa samo u slučajevima manje povoljnih ekonomskih i financijskih uvjeta.

Valja istaknuti kako manje povoljni ekonomski i financijski uvjeti svakako stvaraju određene pritiske koji u konačnici mogu utjecati i na razinu solventnosti cjelokupnog sustava.

Podaci Financijske agencije pokazuju da je na dan 30. rujna 2009. godine broj insolventnih pravnih osoba iznosio 24.556, čime je za oko četiri tisuće veći u odnosu na kraj 2008. godine.

Ukupan iznos nepodmirenih obveza za navedene pravne osobe je na isti dan iznosio 19,3 milijarda kuna. Manji dio ukupnih nepodmirenih obveza odnosio se na insolventne fizičke osobe kojih je na dan 30. rujna 2009. godine bilo 34.904, s ukupnim nepodmirenim obvezama na razini 4,7 milijarda kuna.

Promatrajući kretanja ukupnih nepodmirenih obveza insolventnih pravnih osoba kroz godine, zamjetan je rast u 2009. godini, što potkrepljuje ranije navedenu vezu s ukupnim ekonomskim i financijskim uvjetima.

Međutim, iznose nepodmirenih obveza nije moguće promatrati izvan konteksta ekonomskog rasta i financijskih uvjeta, ali niti izvan konteksta relativnog značenja iznosa nepodmirenih obveza za svaku godinu.

Za navedene tvrdnje može poslužiti usporedba pokazatelja za rujna 2009. godine i prosječnih pokazatelja za razdoblje od 2000. do 2003. godine. Naime, promotrimo li podatke, u razdoblju od 2000. do 2003. godine ukupan iznos nepodmirenih obveza insolventnih pravnih osoba iznosio je u prosjeku 16,2 milijarda koji se prosječno odnosio na 29 tisuća pravnih osoba s prosječno 77,6 tisuća zaposlenih osoba.

Podaci za rujna 2009. godine govore pak o 19,3 milijarda kuna nepodmirenih obveza za 24,6 tisuća pravnih osoba s 44,5 tisuća zaposlenih.

Dakle, vidljivo je da broj insolventnih pravnih osoba, kao i broj u njima zaposlenih, značajno opada uspoređujući rujna 2009. godine, s prosjekom razdoblja 2000. – 2003. godine, i to broj pravnih osoba za 15%, a broj zaposlenih za više od 40%.

S druge strane, iznos nepodmirenih obveza raste s prosječnih 16,2 milijarda za razdoblje od 2000. do 2003. godine na 19,3 milijarda kuna u rujnu 2009. godine. Međutim, kako je i ranije naglašeno, navedene podatke potrebno je sagledati u kontekstu ekonomskog rasta i financijskih uvjeta, te je tako prosječni realni rast ekonomske aktivnosti u razdoblju od 2000. do 2003. godine u uvjetima povoljnog globalnog okruženja iznosio 4,3%, dok se temeljem globalnih negativnih kretanja za 2009. godinu očekuje pad gospodarske aktivnosti od 5%.

Ne treba zanemariti ni financijske uvjete koji imaju direktnu vezu s mogućnošću servisiranja obveza, a koji su u razdoblju od 2000. do 2003. godine bili izrazito povoljni naspram uvjeta u kriznoj 2009. godini, gdje je i sama ekonomska kriza na svjetskoj razini zapravo započela snažnom financijskom krizom. Osim navedenoga, valja napomenuti kako su u razdobljima usporedbe zamjetno drugačija kretanja novčane mase M1, koja je u razdoblju od 2000. do 2003. godine bilježila kontinuirana i značajna međugodišnja povećanja, dok je ona u 2009. godini zabilježila smanjivanje i ispod razine 2006. godine.

U pogledu ukupnog iznosa nepodmirenih obveza i njihova relativnoga značenja valja napomenuti kako novčane iznose u različitim godinama nije moguće direktno uspoređivati.

Primjerice, iznos nepodmirenih obveza od 16,2 milijarda kuna, koliki je prosječno bio u razdoblju od 2000. do 2003. godine ne može se uspoređivati s istim iznosom u 2009. godini. Radi stvarne usporedbe ukupnih novčanih iznosa u razdobljima usporedbe,

potrebno je promatrati njihovo relativno značenje, primjerice izražene kao postotke BDP-a. Prosječni udio nepodmirenih obveza pravnih osoba u razdoblju od 2000. do 2003. godine je, tako, iznosio 8,3% BDP-a dok je udio istih u BDP-u na kraju rujna 2009. godine iznosio 5,8%. U pogledu kretanja ukupnih nepodmirenih obveza i njihove strukture, zamjetan je i rast nepodmirenih obveza po osnovi poreza i doprinosa. Međutim, usporedbom podataka za rujna 2009. u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, zamjetno je da je rast nepodmirenih obveza po osnovi poreza i doprinosa niži od rasta ukupnih nepodmirenih obveza, dok je udio nepodmirenih obveza po osnovi poreza i doprinosa u ukupnim nepodmirenim obvezama insolventnih pravnih i fizičkih osoba smanjen na međugodišnjoj razini. U prilog učinkovitosti naplate u odnosu na zaduženja po osnovi poreza i doprinosa govori podatak da je 2008. godine ukupno naplaćeno 96,9% ukupnoga zaduženja. Međutim, kako je ranije i navedeno, izmijenjeni ekonomski i financijski uvjeti stvaraju pritiske u pogledu servisiranja obveza od strane fizičkih i pravnih osoba, pa tako i u području podmirivanja obveza po osnovi poreza i doprinosa. Međutim, valja naglasiti kako Ministarstvo financija – Porezna uprava koristi sve raspoložive mjere za osiguravanje dobre naplate sukladno zakonu.

Ukoliko broj insolventnih pravnih osoba i iznos njihovih nepodmirenih obveza, promatramo po razredima broja zaposlenih, tada je zamjetno da na kraju rujna 2009. godine ukupno 16.051 insolventna pravna osoba nije zapošljavala niti jednu osobu. Dakle, za 65% ukupnog broja insolventnih pravnih osoba, u promatranom razdoblju, njihove ukupne nepodmirene obveze iznosile su polovicu ukupnih nepodmirenih obveza svih insolventnih pravnih osoba. Navedeno ukazuje na praksu preuzimanja obveza od strane jedne pravne osobe, a potom otvaranja novih pravnih osoba od strane istih vlasnika, na koje se prethodno stečene obveze ne prenose. U tom slučaju, potrebno je poduzeti sve korake kako bi se takva praksa eliminirala, a ti koraci razumijevaju određene zakonodavne izmjene.

Kako bi se eliminirale ove negativne pojavnosti i prikaz podataka koji u velikom dijelu iskrivljuju pravu sliku o insolventnosti, Vlada Republike Hrvatske će razmotriti potrebite izmjene zakonodavnog okvira koji će na jasan način onemogućiti pojavnosti koje se odnose na ona trgovačka društva i/ili fizičke osobe koje u svojoj naravi generiraju velike iznose nepodmirenih obveza. Time se nanosi šteta, kako državnom proračunu, tako i drugim gospodarskim subjektima koji posluju u skladu sa svim pozitivnim odredbama propisa kojima se uređuje poslovanje trgovačkih društava.

U tom smislu, a poglavito vezano za pitanje osnivanja novih gospodarskih subjekata (trgovačkih društava, i to najčešće društava s ograničenom odgovornošću) s namjerom zaobilaženja poreznih i ovršnih propisa, odnosno s namjerom oštećenja vjerovnika, Vlada Republike Hrvatske će, uz već iznijeta razmatranja jačanja zakonske regulative, razmotriti dodatne mjere koje će utjecati na smanjenje ovih pojavnosti.

Resorna ministarstva detaljno će razmotriti navedene pojavnosti i odrediti prikladne zakonodavne modalitete kojima je cilj suzbijanje svih pojavnosti sive ekonomije. Pritom u okviru ovog razmatranja zakonski i/ili podzakonski propisi moraju imati jasan sinergijski učinak.

Kako bi eliminirali uočene negativne pojavnosti pažljivo će se razmotriti provođenje mjera koje između ostalog uključuju: (i) novo jedinstveno uređenje sustava provedbe prisilne naplate, te (ii) novo jedinstveno uređenje evidencije poslovnih udjela. Ukratko navedeno razumijeva:

1. Novo jedinstveno uređenje sustava provedbe prisilne naplate

Novim propisom o provedbi prisilne naplate uređio bi se jedinstveni sustav provedbe ovršnih isprava nad transakcijskim računima putem jedne institucije (FINA), za razliku od današnjeg sustava provedbe koji je oslonjen na sve, odnosno pojedine kreditne institucije. Ovršna bi isprava glasila na OIB ovršenika, a ne više na njegove pojedine transakcijske račune, te bi se time osigurala potpunija provedba ovrhe s manjom mogućnošću izbjegavanja ovršenika zbog formalnih razloga.

Nadalje, novim bi se propisom uređio jedinstveni registar računa te bi se proširio u opsegu i na građane. Prijedlog je da se omogući javna dostupnost podataka o blokadama nad transakcijskim računima gospodarskih subjekata, čime bi se javno omogućila cjelovita informacija o onim subjektima koji nisu u stanju podmirivati svoje dospjele obveze.

Naime, 2002. godine stupanjem na snagu važećega Zakona o platnom prometu u zemlji, platni promet, pa tako i provedbe ovršnih isplata po transakcijskim računima ovršenika, iz tadašnjega Zavoda za platni promet, koji je jedini mogao obavljati platni promet, prenesen ja na banke.

Osim navedenoga, poslovnim subjektima je dozvoljeno otvaranje više transakcijskih računa u različitim bankama, a poslovni subjekt kod otvaranja računa mora odrediti koji mu je od navedenih tzv. glavni račun. To je u slučaju provedbe ovršnih isprava po transakcijskim računima značilo da su ovršne isprave koje su do tada dolazile na jedno mjesto (Zavod za platni promet) sada upućivane u banku u kojoj je otvoren glavni račun, a ako na tom računu nema dovoljno sredstava onda je ta banka dužna izvijestiti ostale banke u kojima taj poslovni subjekt ima račune, da blokiraju te račune. Daljnje postupanje s tim sredstvima uređeno je u skladu s odredbama zakona o platnom prometu u zemlji i u okviru odredbi Ovršnog zakona, na različit način, tako da danas u praksi imamo i različita postupanja banaka u provođenju postupka ovršnih isprava nad transakcijskim računima, čime se narušava pravna sigurnost.

2. Novo jedinstveno uređenje evidencije poslovnih udjela

Povezano s prethodno navedenim sustavom provedbe ovrhe, predložio bi se novi propis kojim bi se uređio jedinstveni registar poslovnih udjela, utemeljen na reformi OIB-a, te bi se time postigla cjelovita slika imatelja udjela u društvima s ograničenom odgovornošću, odnosno njihova međusobna povezanost.

Danas se ove evidencije vode po knjigama poslovnih udjela u svakom pojedinom društvu s ograničenom odgovornošću, te u državi ne postoji na jednome mjestu cjelovita slika imatelja poslovnih udjela niti slika povezanosti između pojedinih subjekata i imatelja

Imajući u vidu iznijete podatke razvidno je kako se mjerama gospodarske politike Vlade Republike Hrvatske nastoje ublažiti negativne posljedice globalne financijske krize. Vlada Republike Hrvatske poduzela je niz mjera koje imaju za cilj ublažiti negativna kretanja i stvoriti uvjete očuvanja makroekonomske stabilnosti na takav način da se nastoji očuvati, te u kratkom razdoblju i potaknuti zaposlenost u svim gospodarskim segmentima. Mjere usmjerene na očuvanje likvidnosti predstavljaju jednu od aktivnosti ukupne

gospodarske politike Vlade Republike Hrvatske, koju će u svojoj naravi pratiti i druge aktivnosti usmjerene na jačanje hrvatskoga gospodarstva kroz različite programe i dozvoljene poticaje gospodarstvu, kako bi se na lakši način prebrodila kriza koja je u najvećoj mogućoj mjeri odraz kretanja u globalnom okružju.

Iznijeti prijedlozi u okviru predmetne Interpelacije u velikoj mjeri već su sastavni dio politika i mjera koje provodi Vlada Republike Hrvatske od početka 2009. godine, redovitim praćenjem svih gospodarskih kretanja i poduzimanjem mjera usmjerenih na poboljšanje gospodarskih prilika šireg opsega od iznijetih prijedloga sadržanih u predmetnoj Interpelaciji Kluba zastupnika SDP-a. Navedeno ukazuje na činjenicu kako je Vlada Republike Hrvatske poduzela odlučne korake i preuzela jasnu društvenu odgovornost u stvaranju svih potrebnih uvjeta za ublažavanje svih negativnih učinaka, kao posljedice globalne ekonomske i financijske krize, koja nije zaobišla niti hrvatsko gospodarstvo.

Temeljem iznijetih činjenica i detaljnog obrazloženja, Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskom saboru da odbije Interpelaciju Kluba zastupnika SDP-a o radu Vlade Republike Hrvatske.

Za svoje predstavnike koji će u vezi s Izvješćem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Ivana Šukera, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra financija, dr. sc. Zdravka Marića, državnog tajnika u Ministarstvu financija, mr. sc. Ivicu Mladinea, državnog tajnika u Ministarstvu financija i ravnatelja Porezne uprave, te mr. sc. Krešimira Dragića i Stanka Kršlovića, ravnatelje u Ministarstvu financija.

